

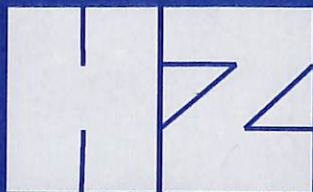
În reverberațiile

scenei

SPIRU HARET

PAULINA ZAVTONI

Închinare la "Luceafărul"

Luceferiștilor din toate generațiile

"LUCEAFĂRUL" ni-e dat pe viață,
El visuri și dureri ne-mparte
Și ne aduce-n dimineață
Lumina lui fără de moarte.

LUCEAFĂR sfânt - ești casa noastră,
Iubirea noastră nesfârșită,
Spre lume-o magică fereastră
Cu-a noastre sufilete-nflorită.

Veniți spre EL, cu mic și mare,
"LUCEAFĂRUL" oricând v-așteaptă,
Vom împărți la fiecare
Din slova cea mai înțeleaptă.

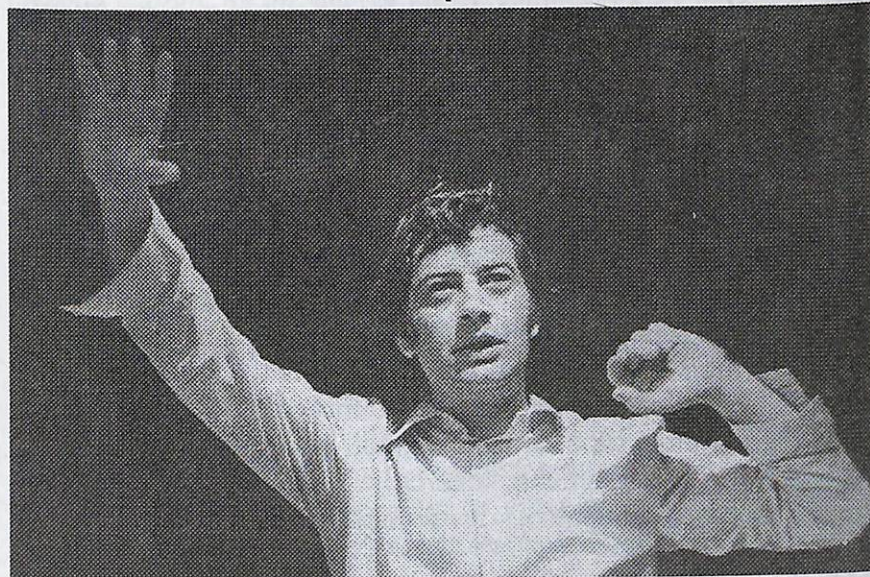
Pe scenă inima ne bate
Mai aprigă, mai fericită,
Trăim pe viață și pe moarte
O seară pentru voi menită!

Ni-i scena-n vraja de lumină,
Silaba buzele ne arde
Și e măreață și divină
Trăirea noastră fără de moarte!

Anatol Ciocanu

Valentina Stoica

Veselul Spiru Haret

Cu certitudine, nu există în republică un intelectual care să nu cunoască acest nume. Un nume apropiat și drag tuturor amatorilor de teatru, un nume cu care își asociază tinerețea studentescă numeroși pedagogi, medici, ingineri, ce și-au făcut studiile la Chișinău. În acei neuitați ani 1960-1970 tineretul venea în flux continuu la „Luceafărul” ca să-l vadă pe Spiru Haret în strălucita cohortă a trupei tinere...

Și-a petrecut copilăria pe malul Nistrului, fiind unicul fiu al pedagogilor Vera și Simion Haret, originari din pitorescul sat Olănești. Fiind o fire energică, activă, cu încântătoare spontaneitate copilărească, Spiru participa la multe activități școlare, cânta în corul școlii. – Dar nu, în anii de școală Spiru nu a năzuit să devină actor, mărturisește dna Haret, dimpotrivă, la școală Spiru îndrăgise tehnica, îi plăcea îndeosebi matematica, lucrase un timp chiar și tractorist, această profesie avea pe atunci pentru dânsul un anume farmec.

Neprevăzute sunt, desigur, potecile adolescenței și tinereții, dar faptul că Spiru s-a dat cu atâta pasiune și dăruire, din tinerețe, artei și muncii, i-a ajutat, incontestabil, să devină un actor atât de înzestrat, captivând întotdeauna publicul cu vigurosul și originalul său talent. Oricum, devenirea oricărui actor este precedată, probabil, de o evoluție a evenimentelor care finalmente îl aduce pe podiumul vedetelor.

Plecând la Chișinău după absolvirea studiilor medii, cu gândul că va intra la facultatea de matematică, iată că într-o clipă destinul îl îndeamnă să pornească pe un alt făgaș.

Spiru pășea pe una din străzile capitalei cu melancolica îngândurare specifică vârstei, atunci când orice tânăr se caută pe sine, și privirea îi fu atrasă de un afiș ce anunța concursul pentru admiterea la facultatea de actorie a Conservatorului de Stat. Nu șovăi deloc, într-o clipă conștientizându-și opțiunea. Făcu pasul hotărâtor, reuși la examene. Încercă mai apoi bucuria triumfului. Fusese un adevărat miracol – brusc înțelesese care-i este vocația, chemarea inimii.

Spiru nu a trădat niciodată scena „Luceafărului”, nici atunci când savura succesul debutului, când aplauzele generoase ale publicului îl îndemnau să facă alți pași spre desăvârșire, nici mai târziu, când vitregia timpurilor și tumultul evenimentelor au dezagregat vestita trupă. Spiru a jucat întotdeauna cu deplină dăruire de sine, a jucat cu pasiune, demonstrându-și minunatele calități de transfigurare. Un rol, altul, apoi și celălalt. Astfel decurge viața actorului, cu toată

Cu un rol mare, complicat - Octav din „Viceniile lui Scapen” de Molière, Spiru Haret s-a produs și pe scena teatrală din Kremlin, și a fost apreciat înalt. Spiru Haret - un actor cu fin simț al umorului, al scenei și al spectatorului. În „Tragedie optimistă” lui Spiru Haret i-a revenit rolul Marinarului răgușit. Cum să-l faci pe acest răgușit? Spiru Haret hârâia mereu: acasă, la repetiții, pretutindeni. Multe eforturi i-a solicitat și mersul legănat de matroz. Oricum, la turneul din Moscova a luat Diploma de Onoare. În spectacolul „Și sub cerul acela...” de Aureliu Busuioc, Spiru Haret l-a prezentat pe trădătorul Seneca - mincinos, fățarnic, care parcă minte chiar și atunci când spune

energia incarnând șirul de destine, energia dăruită de cunoașterea vieții, și cu toată dragostea pe care o încearcă față de eroul literar. Destine diferite, da, în diverse epoci, variate ca structuri dramatice, dar care totdeauna trebuie să fie reproduse cu fidelitate, cu simțire și devotament scenic.

Publicul spectator l-a admirat mai întâi și i-a aplaudat dezinvoltura transfigurării în Leonaș din „Chirița în provincie”, tânărul ieșean care a jucat festa faimoasei cucoane. Haret-Leonaș apare prompt în scenă, în toată splendoarea tinereții sale, o surprinde pe Luluța (Paulina Zavtoni, prietena sa de viață și fidelă parteneră scenică). Dragostea frumoasă a acestor doi tineri, aproape copii, a plăcut mult spectatorilor, și mai ales s-a impus modul în care Leonaș-Haret a zădărnicit planurile Chiriței de a-l căsători pe zburdalnicul și nătângul Guliță cu Luluța. Mult haz au stârnit manierele lui Haret-Leonaș care o sfida pe grosolana Chiriță la fiecă pas, o intimida cu pistolul, râzând de „streichiata” babă cu caraghiosul ei limbaj.

Spiru a fost un seducător Prinț în „Alba ca zăpada”, având-o și aici ca parteneră pe seducătoarea Paulina Zavtoni. În sală, printre spectatori, se afla de acum și odrasla frumosului cuplu – Lucia, care exclamă voioasă: – Tăticul meu e prințul, iar mămica – Romanița!

Actorul și-a dezvoltat nesezata vervă, strălucitele calități de comic și în rolul lui Ioan Mogorogea, unul din poznașele personaje ale lui Ion Creangă din „Amintiri din copilărie”. E vorba de băiatul care ținea numaidecât să aibă ciubote „cu scârț”, din care cauză mai să se ia la hartă cu prietenul său de școală Pavel care mai era și

adevărul. Apariția plină de conținut în scenă a lui Spiru Haret era o adevărată satisfacție pentru publicul spectator. Leonaș din „Chirița în provincie” se prezenta în scenă cu un temperament deosebit, viguros, bine colorat în toate aspectele caracterului său. Aviditatea pentru pământ a lui Petre din spectacolul „Pe un picior de plai” de Ion Podoleanu într-un fel e și satirizată, doar piesa avea și o orientare spre colectivizare, dar și justificată, anunțată atât prin soluțiile regizorale, scenografice, cât și prin cele actoricești, utilizate cu deosebită finețe de Spiru Haret.

Victor Ladaniuc, “Moldova Literară”, 27 martie 1996

ciubotar. Văzându-și într-o bună zi încălțăminte ruptă „hăbuc în toate părțile”, Mogorogea–Haret se înfurie oarecum mocnind și strigă jalnic: – Mi-ai pus piele scoaptă, cărpaciule!

Mai toate personajele, cărora Spiru le-a dat o nouă viață, sunt de o reală bunătate sufletească, astfel fiind și el însuși. Colegii de breaslă i-au apreciat întotdeauna această calitate de rară omenie și generozitate colegială.

În fond, așa e și Titirez din „Farmazonul din Hârlău” de Vasile Alecsandri, tânărul năstrușnic, șugubăț, ștregar, care cu atâta istețime îl face pe consăteanul său zgârcit să-și scoată banii din buzunar. Și în această ipostază Spiru Haret a fost pur și simplu inegalabil. Titirez-Haret e prietenul tânărului zugrav Leonil, e mereu pornit pe glume, doritor de a juca festa cuiva. Apare în scenă într-adevăr ca un titirez, dar și cu vorbe de duh: – Ha, apropo, cum merge portretul? – îl scurtează ștregărește pe Leonil care pictează. – Cu toată supunerea mă închin excelenței voastre... Bravo, minunat... Ca nuca-n perete... Sprânceana-i prea jos și gura-i cam mică... Titirez-Haret vorbește, feștelind portretul. Și face această obrăznicie în cel mai firesc mod, ca și cum anume așa trebuie să procedeze. Și când Leonil îl roagă să-i dea pace, Titirez-Haret răspunde cu o nepăsare copilărească: – Să-ți dau pace? E cam greu. Pentru că nu știu ce dracu am, dar nu pot șede locului, trebuie numaidecât să fac ceva, vreun cabazlâc...așa mi-i firea...

...În viață ca și pe scenă există situații comice care nu ne fac să râdem. Dimpotrivă, înlemnim parcă, văzând cât de jalnică uneori

„Lucașfăru” a fost teatrul unor cupluri distinse, evoluând cu discreție franceză în vodevil, cu sobrietate antică în tragedie, cu profunzimi cehoviene în dramele clasice și cu un simț cultivat al baladescului popular în lucrările dramatice ale contemporanilor.

Actrițele de la „Lucașfăru” erau ca visul unei nopți de vară înstelate...coborâte de-a dreptul din vodeviluri. Paulina Zavtoni, adorata televiziunii noastre... Bărbații? Superbi în vodeviluri, am avut tot timpul impresia că sunt numai și numai din tragediile și dramele clasiciste: ei aveau nerv, caracter, pasiuni și idei...Firea de spiriduș a lui Spiru Haret...

Mihai Cimpoi, „Literatura și Arta”, 20 iunie 1980

poate fi o ființă umană prin sărăcia sa intelectuală și lipsa de voință pe calea vieții. Așa este Ivan Cebutâkin, de exemplu, eroul lui A. Cehov din „Trei surori”. În acest rol, Spiru Haret a intuit toată tragedia și tot comicul tragic, ca să zicem așa, al omului care-și simte inferioritatea printre semenii săi și, totodată, incapacitatea de a deveni altul. – Într-adevăr, nu am făcut niciodată nimic, spune Cebutâkin-Haret, după ce am absolvit facultatea nu am mai citit nici o carte... Am iubit-o pe mama acestor trei surori... Viața mi-a trecut ca un fulger. Actorul se plimbă îngândurat și morocănos pe scenă, e stingherit și nemulțumit, vorbește iritat: – Naiba să-i ia pe toți, ei cred că pot să lecuiesc orice boală, da eu nu știu nimic, am uitat totul, totul... Cebutâkin-Haret plânge, se frământă, apoi filosofează: – Probabil noi nici nu existăm, nouă ni se pare numai că existăm...

Dar iată că Dandanache din „O scrisoare pierdută” de Ion Luca Caragiale, fiind, de asemenea, din tagma celor cu inferioritate spirituală, găsește destule forțe ca să ridice capul sus. Acest personaj caragalian face parte din tabăra celor mai umiliți și mai vulnerabili „activiști politici”, dar care se acomodează, totuși, destul de bine la regulile jocului politic. Deși Dandanache-Haret apare în scenă mai târziu decât partenerii săi, el devine în curând un elixir al vioiciunii și energiei, reprezentând ca printr-un miracol „politicianismul fără morală și fără prințăpuri” care a trădat idealurile revoluției de la 1848 și care, în 1861, l-a trădat și pe Alexandru Ioan Cuza. Cu „prințăpurile” lor, alde Dandanache s-au menținut pe scena politică și după 1880 – jocul atât de nuanțat și profund al actorului ne-a

Spiru Haret – un actor care s-a bucurat enorm de faptul că este actor.

Și-a dus crucea cu o seninătate de invidiat. A suportat neliniștile și durerile acestui teatru. S-a zbatut eroic pentru o zi mai bună, trăindu-și plenar Clipa, mai ales când se afla în fața spectatorului... Actor sensibil, prieten de nădejde, camarad bun de glume și șotii, alături de care te simțea bine...

Larisa Ungureanu, „Lanterna Magică”, 1999

convins plenar de duplicitatea politică a lui Dandanache, care sfidează cu cinism opinia publică atunci când e rugat să-și amintească ce a promis alegătorilor: – Eu am promis? Când am promis? Cui am promis? Ți-am promis?!

Pe parcursul a circa patruzeci de ani de joc, Spiru Haret a interpretat și multe roluri de dramă, i-a jucat pe contemporanii săi, tineri reticenți și modești, săritori la nevoie sau nu prea generoși, onești sau venali, ori cu alte trăsături de caracter care nu totdeauna ne plac, dar care există totuși în jurul nostru. Așa sunt, spre exemplu, George Duduleanu din „*Gaițele*” de A. Chirițescu, Saiapin din „*O vânătoare de rațe*” de A. Vampilov, Petre din „*Pe un picior de plai*” de Ion Podoleanu, Seneca din „*Și sub cerul acela...*” de Aureliu Busuioc, Senea din „*Surorile Ivanov*”, Ișidor din „*La moara dracilor*” de I. Drda. Cu un real succes a interpretat Spiru Haret și caractere eroice, cu dimensiuni impunătoare, cum sunt Piotr Salnicov, apărător al cetății Brest din „*Stăpânul citadelei*” de B. Vasiliev, Marinarul răgușit din „*Tragedie optimistă*” de V. Vișnevski.

Nu mai puțin impresionant a fost Spiru Haret și în roluri de bărbați umili, fără personalitate, aflați mereu în umbră, neobservați de nimeni, supuși și ascultători, cum sunt, spre exemplu, camerdinerul Miron Ipatăci din „*Nevolnicele*” de A. Ostrovski, târgovețul din „*Alexei Karamazov*” de F. Dostoievski.

În fond, Spiru Haret s-a impus prin interpretarea originală a rolurilor secundare, pe care le-a interpretat cu toată verva transfigurării și energia pătrunderii în psihologia umană. Anume în aceasta și rezidă

Pentru Spiru Haret teatrul înseamnă a fi real în irealitate. Pe scenă, Spiru Haret este întotdeauna în culmea intrigii, a frazei rostite cu tâlc, a replicii fantasmagorice, a flirtului scenic ușor și impulsiv, este imprevizibil...

Fără el, teatrul „Lucașfărul” este de neînchipuit. Teatrul e confesiune, e dramă, e mister. Spiru Haret este slujitorul fidel al unei asemenea reprezentări teatrale: el simte suflarea spectatorului și, desigur, știe când și unde anume s-o transpună în registrul necesar.

Rolul trădătorului-părător, jucat de Spiru Haret în spectacolul „Și sub cerul acela...” este o revelație scenică. De obicei, acest soi de oameni răi sunt

minunatul său talent care a dominat atenția publicului. După cum se știe, în teatru nu există roluri mari și mici, există capacitatea actorului de a juca inspirat și zguduitor. Spiru Haret a fost tocmai din această categorie de maeștri ai scenei - titlu care i-a fost conferit cu puțin timp înainte de a se stinge.

Spiru Haret a jucat și în câteva filme ale regizorilor Emil Loteanu, Valeriu Găgiu, Vasile Brescanu, Vasile Pascaru, și în fiecare ipostază talentatul actor a știut să dea farmec destinului pe care le-a revitalizat, căci a fost inegalabil în spontaneitatea cu care s-a produs, în volubilitatea exprimării și în plastica mișcărilor. Firea maleabilă a actorului Spiru Haret avea un efect stimulativ asupra partenerului pe care-l prețuia, revigorându-i optimismul de transfigurare. De aceea a și fost adorat, așteptat și aplaudat de marele public.

Un spectator foarte inițiat în ale teatrului și care a îndrăgit din tinerețe jocul lui Spiru Haret ni se destăinuia: – Spiru mi se pare întotdeauna venit parcă anume din teatrul lui Moliere. După ce l-am văzut în „*Vicleniile lui Scapen*” și în „*Tartuffe*”, eram sigur că acest actor cu o extraordinară sevă de comedianț e însuși înflăcăratul dramaturg francez care e întruchiparea spiritului național. Spiru Haret e și dânsul suflet din sufletul poporului pe care l-a reprezentat cu demnitate și onoare, așa cum apărea pe scenă vesel și melancolic totodată, ba contemplativ și impulsiv, ba taciturn și absorbit de reverie. Ca și personajele lui Molière, Spiru Haret a fost un fin observator al epocii, jocul său spontan lăsa adesea amprenta de amărăciune și

redați prin mijloace prea directe, chiar primitive. Ticălosul e ticălos, și atât. Pe când Seneca, alias George Ioanidi jucat de Spiru Haret e și un amant pasional, și un interlocutor „confident”, extrem de sincer în nesinceritatea sa. Seneca minte chiar și atunci când spune adevărul. Un tip cu atâtea fețe! Prin înalta sa măiestrie actoricească, Spiru Haret reușește să dezvăluie pe larg întreg spectrul vieții spirituale a omului cu toate trăirile lui profunde. Îți mulțumim, Spiru!

Ev. Belâh, „*Nezavisimaia Moldova*”, 31 martie 1995

tristețe, manifestând o bună cunoaștere a inimii umane. Actorul părea că se delectează, transfigurându-se cu lejeritate și grație, fie că era vorba de personajele lui Alecsandri sau Molière, Cehov sau Shakespeare, Ostrovski sau Caragiale. Spiru Haret știa să râdă în hohote, să cânte pășind țațoș, rostind câte o glumă sinceră sau silită, jucând un tânăr din secolul XVIII, un burghez din secolul XIX sau un ștregar din zilele noastre.

În ultimii ani, când activitatea „Lucefărului” a fost oarecum periclitată de dificultăți economice și organizatorice, Spiru Haret, ca și mulți alți colegi de breaslă, s-a regăsit în altă sferă de activitate – în pedagogia teatrală. A predat la școala cu profil teatral nr. 28 din Chișinău. Cu aceeași dragoste și subtilitate psihologică cu care și-a sculptat eroii pe scenă, Spiru a modelat și tinerele talente, deschizând în fața lor miraculoasa lume a teatrului...

Un actor...

O pagină care e scrisă cu devotament și dăruire în istoria teatrului național.

O stea care a apus prea devreme...

***

Trist și sumbru fusese acel sfârșit de septembrie 1999. Se stinsese minunatul actor al „Lucefărului”, veselul Spiru Haret. Acei care i-au admirat talentul, îl văzuseră doar cu două luni în urmă în rolul lui Krutițki din „Înțeleptul” de A. Ostrovski, regia Boris Focșa.

Cine l-a văzut pe Spiru Haret în vreun spectacol, nu l-a mai uitat! Avea acest actor un fel al său inconfundabil de a-și prezenta personajele, dându-le vigoare, în același timp păstrându-și propria virtuozitate. Gesturile, ținuta lui trădau o forță interioară de invidiat. Frumos în stradă și în scenă, senin la înfățișare și la suflet, avea toată noblețea neamului oglindită pe chip.

Claudia Partole, "Moldova Suverană", 18 martie 2000

Numeroși colegi de breaslă, prietenii și rudele l-au petrecut în ultimul drum, toți deplângând cu sinceritate dispariția unei stele de pe firmamentul vieții noastre scenice. Dar nu ar fi corect să spunem că Spiru Haret nu mai e printre noi. Actorii, și mai ales acei care marchează teatrul național cu strălucirea talentului, nu dispar niciodată, imaginea acestora rămânând de-a pururea întipărită pe pânza timpului. Și astăzi, ori de câte ori venim în sala „Lucefărului”, chiar dacă observăm frumosul chip al actorului în culoarea de doliu, totuna așteptăm, parcă, să-l vedem în luminile rampei, să-i urmărim jocul inspirat, cu toată vraja neobositului talent...

***

Continuă, da, să strălucească steaua lui Spiru Haret. Căci la „Lucefărul” spectatorii nu încetează să aplaude jocul colegilor lui de breaslă, partenerilor lui de joc care au învățat multe de la generosul și devotatul lor coleg. În luminile rampei apare ca și mai înainte Paulina Zavtoni. Artista emerită a republicii, partenera de scenă și prietena de viață a lui Spiru Haret... Iar la teatrul „A. P. Cehov” din Chișinău publicul îl aplaudă pe Constantin Haret, fiul lui Spiru și al Paulinei. Fiica Lucia este lector la Universitatea de Arte. O familie de actori, un templu al Melpomenei, în care se cultivă și se creează Sublimul...

A plecat dintre noi actorul Spiru Haret. Spiru a fost înzestrat cu un mare talent actoricesc. Avea un simț inedit al muzicii și al ritmului, o deosebită sensibilitate pe care o exprima de fiecare dată în procesul de lucru. Fiind un om modest, sensibil și delicat, ne-a lăsat îndurerați pe noi, partenerii lui de scenă, prietenii și colegi. Nu-l vom uita și nu vom înceta niciodată să-i regretăm lipsa!

Maria Doni, "Flux", 28 septembrie 1999

Petre din "Pe un picior de plai"

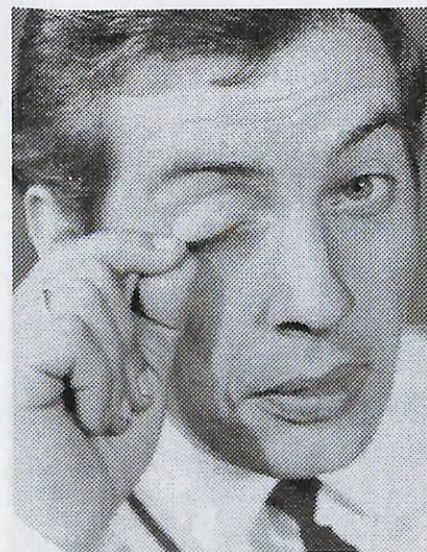
Pepelea din "Arvinte și Pepelea"

În spectacolul "Chirița în provincie" - D. Caraciobanu (Chirița), Spiru Haret (Leonaș)

În spectacolul "La moara dracilor" - Ion Unguranu (Pustnicul), Spiru Haret (Isidor)

Mușuroi din "Ce frumoasă este viața"

...Dincolo de scenă...

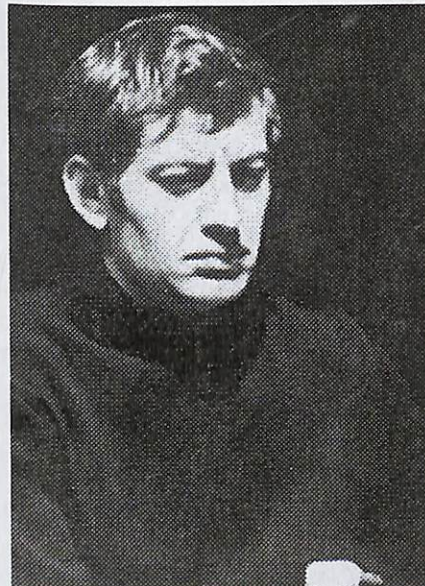

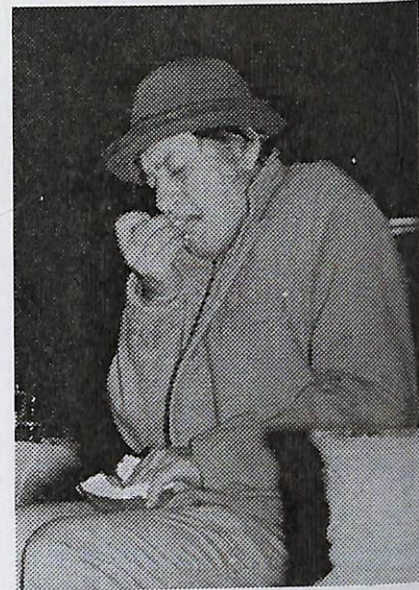
În spectacolul "Stele în luna mai" - Paulina Zavtoni (Inga), Spiru Haret (Bîcikov)

În spectacolul "Pe un picior de plai" - Nina Mocreac (Irina), Spiru Haret (Petre)

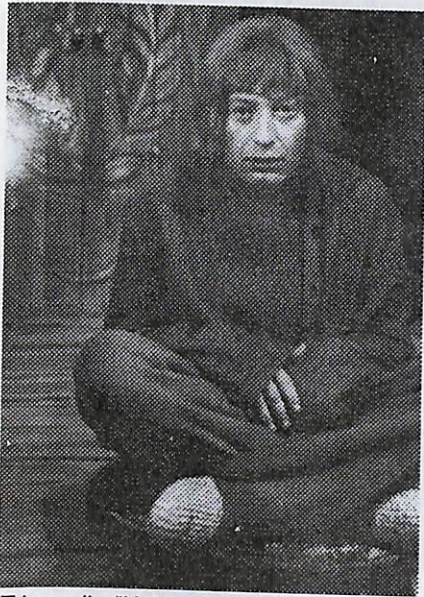
În spectacolul "Baia" de V. Maiakovski

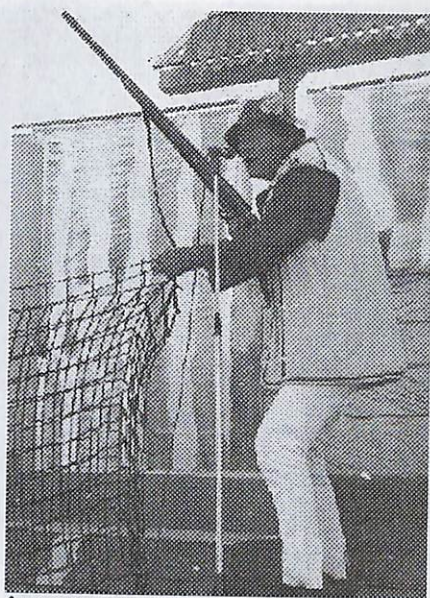
Ivanov din "Lecții de muzică"

În spectacolul "În pofida zeilor" - Paulina Zavtoni (Ala), Spiru Haret (Dima)

Trîșca din "Neisprăvitul"

În spectacolul "Rusaliile"

În spectacolul "Și sub cerul acela..." - Spiru Haret (Seneca), Paulina Zavtoni (Nina)

Dandanache din "O scrisoare pierdută"

Spiru Haret și Veronica Savca în spectacolul "Deschideți ușa că vine mătușa"

Pocrovan din "A cincea lebedă"

În spectacolul "Vom trăi și vom vedea" - Spiru Haret (Nichifor), Nina Doni (Dăruța)

Secvență din filmul artistic "Explozie cu efect întârziat"

Spiru Haret și Valentin Cucu în spectacolul "Oameni și lucruri fermecate"

Târgovețul din "Alexei Karamazov"

Paulina Zavtoni în rolul Luluței din "Chirița în provincie"

Băiatul din "Copiii și merele"

"Cai albaștri pe pajiște roșie" - Paulina Zavtoni (Sapojnikova), Ion Șcurea (Lenin)

În spectacolul "Intrigă și iubire" - Paulina Zavtoni (Sophie), Valentina Izbeșciuc (Lady Mildford)

"O scrisoare pierdută": Dandanache - Spiru Haret, Zoe - Paulina Zavtoni

Zina Kapustina din spectacolul "Două culori"

În spectacolul "O scrisoare pierdută" - Paulina Zavtoni (Zoe), Vladimir Zaicuc (Tipătescu), Vasile Constantin (Trahanache)

Polina din "O singură noapte"

Ana din "Jucătorii de oțel"

În spectacolul "Vânătoarea de rațe" - Paulina Zavtoni (Vera), Vasile Constantin (Zilov)

În spectacolul "Dragoste pe timp de ciumă" -
Paulina Zavtoni (Seniора Capuletti), Ion Mocanu (George)În "Nevolnicele" - Paulina Zavtoni (Evlavia
Andreevna), Grigore Rusu (Coblov)

Ioana din "Pe un picior de plai"

Natalia din "Trei surori"

Nancy din "Îngerul negru"

În spectacolul "Bătrânii neliniștiți" - Paulina Zavtoni (Ana), Mircea Soțchi-Voinicescu (Nicolai)

Paulina din "Păsările tinereții noastre"

Edna din "Întemnițatul de pe Avenue Doi"

În "Jocul dragostei și al întâmplării" - Paulina Zavtoni (Lizeta), Gheorghe Urschi (Arlechino)

În spectacolul "Părinți teribili", Paulina Zavtoni (Yvonne), Vlad Ciobanu (Michel)

În proba rolului Adei pentru filmul "Serghei Lazo"

În spectacolul TV "Gabriela" - Paulina Zavtoni (Gabriela), Mircea Soțchi-Voinicescu (Alexandru)

Valentina Stoica

O singură și înflăcărată pasiune

Orice actor are modul său de existență în artă. Dacă e să ne referim la cel al actriței Paulina Zavtoni, al cărui talent și dăruire de sine nu au fost niciodată contestate, am putea afirma următoarele: scena este singura și înflăcărata ei pasiune.

Mai mult de 40 de ani de activitate la Teatrul pentru Tineret „Luceafărul”... O dată cu începerea studiilor la Conservatorul de Stat „Gavriil Muzicescu” (1959) Paulina se încadrează cu toată ardoarea în activitatea teatrului, alături de colegii săi sosiți de la Școala Teatrală „B. Șciukin” din Moscova. Toată republica a salutat atunci, în 1960, formarea unei strălucite trupe teatrale (condusă de Nadejda Aronețcaia).

Cu ce gânduri a pornit Paulina Zavtoni pe drumul vocației sale? Ne-o mărturisește însăși actrița: menirea mea supremă e să cultiv sufletul spectatorului, să-l chem la o viață spirituală activă, ca să nu lăncezească în obscura lume a filistinismului. Orice om are dreptul să spună că-și trăiește din plin viața doar atunci când își dezvoltă și își aprofundează activitatea spirituală...

Paulina Zavtoni a reușit cu atâta răvnă și perseverență să împace jocul pe scenă cu activitatea pedagogică în aulele universitare. Căci actrița a fost întotdeauna omul care s-a gândit mai întâi de toate la prestigiul teatrului național. Palmaresul realizărilor sale e destul de variat și impunător. Pentru că de la primii pași a știut să-și „eclipseze” eroinele. Într-un spectru cât se poate de variat, actrița a redat zbuluciumul, chinurile și suferințele fetelor îndrăgostite. Ne amintim, bunăoară, de sfoasa elevă a școlii pedagogice Dochța din „*Flori de câmp*” de Constantin Condrea care de abia îndrăznește să ridice ochii la profesorul iubit, și de atrăgătoarea Zina Kapustina din „*Două culori*” de A. Zac și I. Kuznețov, o fată simplă și modestă care vrea să părăsească orașul pentru că e urmărită de un huligan, dânsa având demult proiectată calea vieții – puritatea morală și munca onestă pentru fericirea semenilor săi. Paulina a găsit căi diferite pentru a exterioriza și timiditatea acestor două fete, dar și multiplele lor aspirații spirituale. Cât de ciudat sclipeau ochii Anuței din „*Las' că-i bine!*” de Ana Lupan, ochii unei sătence tinere care o ia la fugă atunci când întâlnește omul drag... S-ar părea că e vorba de niște roluri simple, care nu necesită o deosebită măiestrie de joc, dar pentru Paulina Zavtoni nu există roluri simple și destine complicate, orice destin omenesc trebuie să fie jucat pe scenă, întâi de toate, cu onestitate de explorare, cu pătrundere psihologică și cu înțuirea sufletului uman care e atât de enigmatic și imprevizibil.

Între toate aceste roluri se interpune mai apoi acel al Luluței din „*Chirița în provincie*” de Vasile Alecsandri, în fond un rol tipic de vodevil, care pretinde interpretului nu numai expresivitate verbală, ci

Paulina Zavtoni nu prea ține minte vreun rol dintre cele mai bine de o sută jucate de ea, în care n-ar pune o bucată de suflet, pe care nu l-ar fi visat în nopți de nesomn, consumându-se la locul creației.

Paulina Zavtoni, o optimistă incurabilă, simplă și imprevizibilă ca fire creatoare, dăruită în plus cu o tinerețe sufletească uimitoare, pune în prim plan iubirea. Cele numeroase roluri, interpretate pe parcursul carierei profesioniste de decenii a făcut-o pe Paulina Zavtoni să ajungă la un singur termen agreat de conștiința-i de artist: scena vieții.

Lora Rucan, “*Femeia Moldovei*”, februarie 1995

și abilități fizice, o anume expresie corporală. Paulina posedă toate aceste calități, căci este o actriță desăvârșită, cu har dumnezeiesc, precum ne-a convins prin toate rolurile, inclusiv al Luluței, în care actrița a depășit limitele rolului, transpunându-se atât de adânc în mediul burlesc al faimoasei cucoane. Interpreta cântă și dansează cu multă voce bună, face atâtea mișcări copilărești, izvorâte din naivitate și voioșie. Spectatorul s-a convins de nepuizabila capacitate de transfigurare a actriței, care apare pe scenă ca un fluture sărind și răsând nepăsătoare, uimind spectatorii cu inocența ei de copilă ageră și năzbătioasă. A plăcut publicului anume expresia sinceră, caracterul deschis al mărturiilor eroinei în jocul plin de agerime și spontaneitate al Paulinei, care a îndrăgit factura stilistică a vodevilului. Căci a încarnat-o mai apoi și pe Iacinta din „*Vicleniile lui Scapen*” de Moliere, cu aceeași lejeritate scânteietoare – în fața spectatorului apare o îndrăgostită pătimașă, impulsivă și isteată care se pricepe a deschide ochi mari, languroși atunci când vrea să se facă iubită ori să solicite milă, implorând compătimire.

Cu această sinceritate cuceritoare ne-a surprins și Lizeta din „*Jocul dragostei și al întâmplării*” de Alfred de Musset, unde actrița ne-a sugerat meandrele dragostei, dezvăluind aceeași perspicacitate în născocirea trucurilor, aceeași fire neastâmpărată și descurcăreță în care dragostea se naște, crește, se declară și se impune. Și câtă inteligență vădesc ochii cameristei Sophie din „*Intrigă și iubire*” de Friedrich Schiller care o scrutează pe stăpână, ghicindu-i gândurile, sentimentele: – Prin măreția sufletească, doamnă, trebuie să vă înălțați luciul exterior... – exclamă Sophie-Zavtoni, dând dovadă de o mai profundă luciditate morală decât stăpâna sa.

Spectacolul „Lecții de muzică” este realizat cu seriozitate profesionistă...

O partitură reușită, suficient individualizată a avut-o Paulina Zavtoni, artistă emerită. Personajul ei savurează orice bărfă ca pe o băutură „delicioasă”. Cu toată participarea ei „activă” la cele ce se petrec în interiorul și în afara blocului de locuit, Ana Stepanovna-Zavtoni e indiferentă, lipsită completamente de sentimentul compasiunii. Astfel spectacolul se mai înscrie și ca o realizare a stagiunii trecute.

Emil Druc, “*Literatura și Arta*”, 20 august 1987

Între toate aceste roluri se interpune mai apoi acel al Marietei din „Costumul de nuntă” de dramaturgii francezi Narin și Bouaillé, de asemenea un rol de vodevil. Domnișoara gingașă și îndrăgostită, dar oarecum reticentă, sfioasă, în realitate e cu totul alta, căci pierderea logodnicului îi dezvăluie adevărata esență. În viziunea actriței, Marieta se consolează iute după ce rămâne singură – ea strigă sus și tare că nu iubește pe nimeni și nu-i pasă de nimic, dar atât de iscusit trage cu coada ochiului după alți cavaleri!

Paulina Zavtoni s-a produs în multe spectacole de comedie muzicală și a regretat întotdeauna pierderea acestei tradiții în teatrul dramatic românesc din Basarabia. Fiind adeptă a concepțiilor estetice ale lui E. Vahtangov, ea consideră spectacolul teatral o sărbătoare atât pentru publicul spectator, cât și pentru actori.

– Au dispărut astăzi aproape cu totul cântecele și dansurile de pe scena noastră, – mărturisește Paulina, – și e păcat că s-a renunțat la un remarcabil element al jocului scenic, la o formă de expresie care inoculează spectacolului penetrație psihologică, amploare plastică și frumusețea transfigurării. E păcat, da, pentru că suntem un popor vesel, cu bogat și variat folclor muzical. O lume întregă ne cunoaște originala școală coregrafică și neasemuita muzică populară...

Îndreptățit și justificat regret. Și nu numai de aceea că muzica și dansul ar fi o preferință a actriței. Pur și simplu e vorba de un aspect scenic care face mai sugestivă transfigurarea actorului, muzica fiind oricând un suport fidel în arta jocului și ceea ce amplifică

Popularitatea cea mare i-a adus-o micul ecran. Actrița Paulina Zavtoni a devenit cunoscută și îndrăgită de toată lumea, pe care a cucerit-o prin jocul ei firesc și grațios. Are Paulina Zavtoni o calitate rară - muncește fără a se gândi că mai sunt înainte ani, zile, spectacole, emisiuni... Cu roluri bune și în spectacole palide, cu versuri frumoase și în emisiuni televizate mai puțin interesante, în manifestări culturale și artistice de mare prestigiu și cu modeste apariții pe platourile de filmare – în toate și pretutindeni o poartă zbuciumul creației!..

Ion Gheorghe Șvitchi, “Femeia Moldovei”, ianuarie 1978

originalitatea reprezentației totdeauna îndrăgită de public. Și oare nu grație acestor componente au rămas la fel de vii în memoria noastră alte două realizări ale Paulinei Zavtoni – Manea din „Copilul nimănu” de L. Maliughin și Zina din „În căutarea surâsului” de V. Konstantinov și V. Rațer, de asemenea spectacole cu un dens peisaj muzical care pretind oricărui actor eforturi fizice și intelectuale, agerime și capacitate de improvizare. Atât într-o ipostază, cât și în cealaltă, s-a evidențiat sporirea măiestriei actriței, stăpânirea mai fermă a mijloacelor de expresie și intuirea unor accente sociale în conceperea și configurarea rolului. Vine să întregească aceste caractere și Spițana din „Băieți de dobă” de A. Hmelik, o individualitate puternică și atrăgătoare prin lirismul ei lăuntric, amintindu-ne cu prisosință de realizările anterioare strălucite ale actriței: Luluța, Dochța, Anuța, Kapustina, Lizeta, Marieta etc., etc.

Paulina Zavtoni a evoluat, cu același succes, și în roluri de travesti. După zglobiul, năucitul și neastâmpăratul băiat din „Copiii și merele” ce are atâta bătaie de cap cu învățătura, urmează un rol care i-a adus actriței o mare satisfacție profesională – Alioșa din „Tom-inimă mare” de S. Bogomazov și M. Șatrov. În fond, întreg spectacolul a fost o dezvăluire a imaginației acestui băiat care cu tot dinadinsul ține să-l scoată din lanțuri pe căpetenia negrilor...

Cu trecerea anilor e firesc să delimităm și un alt șir de destine feminine pe care Paulina Zavtoni le-a reînsoțit pe scenă. E vorba de femeile de diferite stări sociale, femei frumoase și energice, cu inimi mari și generoase, dar nefericite în viața conjugală. Să zicem,

Numele Paulinei Zavtoni îmi inspiră o venerație deosebită. Aștept clipa când se va ridica cortina teatrului „Lucașfărul”, și ea va apare pe scenă, evoluând în spectacolul „Tangoul” după piesa lui S. Mrozec, jucat în premieră. Sunt absolut sigură că succesul lui este asigurat, doar are în distribuție o actriță de talia Paulinei Zavtoni. Spectatorii o salută stând în picioare, o aplaudă îndelung, cu pasiune nestăpânită..

Valeria Bobocel, “Novoe Vremea”, 28 aprilie 2000

Paulina din „Păsările tinereții noastre” de Ion Druță, conceput ca o imagine a femeii pe care o vedem adesea alături de noi, chinată de întrebări ce nu le poate rezolva de una singură, sinceră în confesiunea sa față de mărinimoasa Mătușa Ruța.

Cu aceeași perspicacitate s-a produs actrița și în rolul Ioanei din „Pe un picior de plai” după piesa lui Ion Podoleanu care, spre deosebire de eroina lui Druță, poate să tragă și o palmă celui care a jignit-o. Lute, fulgerător, fără a sta mult pe gânduri... Dar cu câtă finețe de pătrundere a zugrăvit-o Paulina pe o altă „nenorocită” – pe Evlavia Andreevna din „Nevolnicele” de A. Ostrovski. Tânăra soție a unui proprietar înstărit se plictisește în societatea anostă a soțului său bătrân și în imaginația sa vie apar cavaleri într-o aureolă ademenitoare... Îndrăgostită cu toate fibrele inimii de un tânăr pe cât de chipeș pe atât de frivol și viclean, biata Evlavia Andreevna se trezește în mrejele unei înșelăciuni dezastruoase care-i ajută să înțeleagă mai bine firea bărbatului, dar și pe a sa proprie. Dovadă e Turusina din „Înțeleptul” (după piesa lui A. Ostrovski), montat la „Luceafărul” în 1999. Turusina-Zavtoni e femeia pe care viața a învățat-o multe. Fiind cândva o doamnă frivolă, cu un comportament provocator, iată că morala creștină a făcut-o înțeleaptă, dând sfaturi celor tineri cum se cuvine a trăi...

Într-o postură cu totul aparte ne-a apărut Paulina Zavtoni în rolul Anei din „Jucării de oțel” de D. Urneaviciute. Plasată în contextul destul de sinuos al acțiunii scenice, unde se întretaie diverse viziuni

Paulina Zavtoni, actrița iubită, apreciată mult, cunoscută de atâtea generații de spectatori de la noi, vine spre lume pe poteci de basm și legendă, de codru și izvor, de sărbătoare și vis, dar și de lacrimă și durere, toate chemându-se Viață. Într-adevăr, e una dintre cele mai iubite și prețuite actrițe. Place inteligența, omenia, caracterul deosebit, voința-i punctată de un optimism solar, care nu se teme de intemperiiile destinului.

Lora Căpiță, „Viața satului”, 25 martie 1995

ale oamenilor apropiați, acestei eroine îi revine misiunea de a determina esența sufletească a celor care o înconjoară. Misiune grea și apăsătoare, umilitoare, am zice, și actrița a fost la înălțimea realizărilor sale remarcabile prin pătrunderea psihologică și dezvăluirea farmecului sufletesc al unei femei în complicatul angrenaj al evenimentelor sociale.

În traiectoria artistică a Paulinei Zavtoni a avut loc un episod ce ar putea fi numit crucial în devenirea sa scenică. Doar la vârsta de 24 de ani o juca ingenios pe Luluța și iată că este distribuită în rolul peștoarei Fiocla Ivanovna din „Căsătoria” de N. Gogol. Actrița nu era deloc mulțumită, plângea, nu dorea să accepte distribuția ce i se părea nepotrivită. Totuși regizoarea Luna Vertman din Moscova a convins-o – văzând cum interpretezi rolurile de tinere și chiar copile, îi zise regizoarea, am intuit în tine femeia matură, cu caracter puternic, oțelit, care reușește să obțină ceea ce dorește, având manierele sale specifice de a convinge oamenii. Luna Vertman nu s-a înșelat – Paulina Zavtoni a fost o strălucită peștoare, cu caracter de vulpe, care-i lingușitoare și vicleană în străduințele sale neostoite de a-l căsători pe șovăitorul Podkoliosin... Este, într-adevăr, o rară capacitate și ingeniozitate de a se produce la aceeași vârstă în roluri de copii, de tineri și de femei adulte, așa cum a făcut-o cu real succes Paulina Zavtoni cu talentul ei polifonic și cu strălucitele calități ale femeii cu voință de fier, cu caracter dur și în același timp fără a-și pierde farmecul sufletesc cu care-i cucerește pe cei ce îi domină.

Paulina Zavtoni e iubită de spectatori. Pentru că în rolul de orice factură e întotdeauna frumoasă, tânără, surprinzătoare. Chiar și în rolurile negative ea reușește să atragă spectatorii de partea sa...

O privim cu plăcere pe scenă, în spectacolele TV, o așteptăm în emisiunile radiofonice, studenții îi sorb cu sete tezele în aulele universității. E poate rar întâlnita actriță, care în pofida oricăror greutăți e fericită că-i actriță, stimând mult munca, a sa și a colegilor săi.

Paulina Zavtoni, pe lângă faptul că e o actriță bună, întotdeauna rămâne un om deosebit de bun, înțelegător, modest și generos.

Victor Ladaniuc, „Moldova Suverană”, 10 octombrie 1994

Cuceritoare a fost Paulina Zavtoni și în rolul Zoei din „O scrisoare pierdută” de Ion Luca Caragiale. La un moment al fericirii, seninătatea existenței faimoasei sale eroine se întunecă de o veste alarmantă – eventuala publicare a unei scrisori de dragoste ce i-a trimis-o amantul care e chiar prefectul județului. Zoe, soția unui „prezident al câtorva comitete și comiții” riscă să fie defăimată în fața întregii lumi. Cu strălucire s-a produs Paulina în drama conveniențelor, ca să zicem așa, deși suferă crunt și se frământă disperată. Înțelegând că se află în mâinile unui arivist politic, ea depășește totuși groaza dezonoarei, adulterul nu-i este divulgat. Căci nu amorul o chinuie, ci frica de a nu i se închide ușile familiilor onorabile. Zoe-Paulina este femeia îndrăzneată, dâră și încrezătoare în capacitățile sale de femeie descurcăreață, ea își convinge fulgerător amantul să susțină candidatura lui Cațavencu. Și când află că altă candidatură este înaintată la alegeri, Zoe exclamă cu toată dezinvoltura: Ah, nu se poate! Vom lupta contra oricui! Vom lupta împotriva Guvernului! Așa este ea, Zoe, și actrița a intuit cu desăvârșire esența morală a eroinei carageliene.

La fel de plinar s-au dezvoltat calitățile Paulinei Zavtoni și în rolul secretarei din spectacolul „Cervus Divinus” (după piesa lui Ion Druță „Mârțoaga cu clopoței”). Deși lucrarea dramatică e oarecum statică, Paulina, împreună cu echipa de parteneri, a reușit să intensifice acțiunea scenică, făcând să vibreze pulsațiile unei trăiri furtunoase ce dezvoltă crunte adevăruri istorice. Ca membru al comisiei de partid, Paulina apare într-un costum ireproșabil, vorbind răspicat,

Paulina Zavtoni este actrița pe care spectatorii o cunosc demult. Ea a întruchipat roluri ce s-au întipărit în memorie, a creat chipuri cu profunde trăiri sufletești, care au redat o cale de viață neordinară. Creația actriței se distinge printr-un înalt profesionalism, prin talent, prin originalitate. Paulina Zavtoni este mereu în căutare, prin munca sa demonstrând un profund devotament scenei.

Mihai Bendas, „Vecernii Kișinev”, 31 iulie 1997

cu ochi de gheață și voce metalică, privind de sus la cei de jos, așa cum îi cunoaștem pe mulți funcționari publici...

Și un rol de dată mai recentă – Seniora Capuletti din „Dragoste pe timp de ciură” de Gr. Gorin completează concludentul palmares al realizărilor Paulinei Zavtoni. Partener fiindu-i Spiru Haret, actrița încarnează iarăși femeia autoritară și neclintită, cu caracter oțelit, care pune la cale toate intrigile familiale contra clanului Montechi, conflict dramatic cu rezonanță seculară, care a căpătat o nouă imagine în jocul strălucitului ansamblu actoricesc al „Luceafărului.”

Cu aceleași nuanțe ale caracterului puternic a făurit-o Paulina și pe Taisia Petrovna din „Lecții de muzică” de L. Petrușevskaia, contemporana noastră care duce tot greul familiei, zbatându-se mereu pentru grijile soțului și problemele feciorului. Este femeia rezistentă ce-și duce crucea cu răbdare și jertfire de sine, la fel ca și delicata, tacticoasa Elena Vladimirovna din „Dragul meu ticălos” de M. Zadornov care e mereu înșelată și umilită de soțul necredincios, trivial...

Altfel însă ne-a demonstrat-o Paulina pe Natalia Ivanovna din „Trei surori” de A. Cehov – fire independentă și impunătoare în familia celor trei surori care nu se pricep deloc în arta de a gospodări. Un desen plastic convingător a găsit Paulina și pentru Alexandra din „Fanteziile lui Fariatiev” de A. Socolova, o tânără judicioasă și cumpătată care nu e nicicând sclava unor sentimente de dragoste, rămânând neînduplecată și fermă în cele mai delicate situații.

Există, ca să zicem așa, o logică a continuității în stilul de transfigurare al actriței Paulina Zavtoni de a se produce în destinele

Pe când activam la televiziune, deseori o invitam în emisiunile mele pe actrița Paulina Zavtoni. Îmi plăcea să lucrez cu ea – tânără, zgłobie, întotdeauna demnă, ordonată. Pregătire profesională bună, farmec personal, naturalețe, față telegenică. Mulți ani la rând ea a prezentat cicluri întregi de emisiuni, a participat în multe spectacole televizate.

Ala Korkina, „Pacea Civică”, 10 decembrie 1993

create de același autor. A parcurs atât de armonios calea de la lacinta lui Moliere din „*Vicleniile lui Scapen*” – o tânără veselă, îndrăgostită, impulsivă și ageră – la dna Pernelle din „*Tartuffe*” – o bătrână gheboasă și respingătoare, răutăcioasă și malițioasă. În același timp, de la suplețea, energia și perspicacitatea cu care își prezintă eroinele puternice, neînfricate și autoritare, Paulina se transpune cu ușurință în destinul unei femei slabe, uitată de lume, părăsită de cei apropiați, cum este, spre exemplu, bunica Eugenia din „*Tangoul*” de S. Mrozec.

Voluntară și neînduplecată este și Amelia din „*Casa Bernardei Alba*” de Federico Garcia Lorca. Paulina își zugrăvește eroina în culorile sumbre ale caracterului despot. Amelia e una din fiicele Bernardei, femeia-tiran care nu dorește să renunțe la tradițiile seculare ale familiei în care domnește supunerea oarbă și sclavia. Amelia este și ea adeptă a acestei „filosofii”, deși sora mai mică, Adela, se răzvrătește deschis, cu tot curajul, împotriva tradiției ce umilește demnitatea femeii... O sângeroasă dramă în familia spaniolă, instigată și de Amelia-Zavtoni, cu neascunsa dorință de a-și înfrânge soarta...

În repertoriul „*Luceafărului*” figurează de câțiva ani două spectacole de o incontestabilă valoare artistică – „*Gaițele*” de A. Chirițescu în regia lui E. Gaju și „*Părinți teribili*” de Jean Cocteau în regia regizorului ieșean Bogdan Ulmu. În ambele lucrări evoluează un minunat ansamblu actoricesc, Paulina Zavtoni găsindu-și aici fermecătoare ipostaze. În „*Gaițele*”, de exemplu, a jucat-o pe Lena, una dintre „gaițe”, care se complăce în angrenajul vulgarității și

Și oare nu cu inima și-a rostit Paulina Zavtoni atâtea și atâtea roluri, un adevărat șirag de piatră rară din adâncul mării omenești? Pe parcursul atâtor ani de neclintită statornicie, de înaltă credință față de Cuvântul și Cugetul românesc pe care le-a slujit cu devoțiune ca o adevărată preoteasă romană.

Paulina Zavtoni și Spiru Haret - e o întreagă brățară de aur, o ilustră familie de actori basarabenii, români ca toți românii, care au smuls scânteie de lacrimi din ochii tuturor. Și este nevoie de multă dăruire de sine, de nemărginire, ca să fii, să meriți numele de personalitate, așa cum îl merită pe deplin dna Paulina Zavtoni, această nobilă Femeie, Fiică, Soție, Mamă, Pedagog și Artistă.

Agnesa Roșca, „Femeia Moldovei”, 11 ianuarie, 1996

degradării. Actrița și-a conceput eroina mai echilibrată în gesturi, a pus accente mai puțin dure, a fost oarecum blajină cu eroina sa, și zâmbetele Lenei sunt, poate, singurele raze luminoase ale acelui imperiu al răului. Dar cu Yvonne din „*Părinți teribili*” interpreta a fost nemiloasă, găsind pentru această fire feminină cele mai drastice accente. Întruchipându-și eroina cu multă simțire psihologică, actrița stăpânește toate nuanțele expresivității, este o mamă iubitoare și voluntară, dar suferindă, totuși, în drama singurătății în propria casă, unde e și trădată, și înșelată, și unde e mult zgomot, toți cei din familie se învinuiesc mereu, se acuză...Deznodământul e tragic – Yvonne-Zavtoni moare după ce a înghițit o doză prea mare de calmați – e primul rol în care eroina actriței se stinge pe scenă, și o face cu multă dexteritate, chipul îi este livid, se zbate în agonie strigând că vrea să trăiască împreună cu cei pe care îi iubește. O tristă istorie de familie, în care protagoniștii, declanșându-se spontan într-un joc antrenant, dau spectatorului o lecție convingătoare: potecile rățăcirilor sentimentale sunt primejdioase...

Deși în traiectoria „*Luceafărului*” am semnalat uneori perioade mai aride la capitolul activitate scenică, Paulina Zavtoni a fost ferită de acest nenoroc, ea nu a lăncezit niciodată în melancolie și inactivitate. E aceeași actriță frumoasă și atrăgătoare, mereu dorită de spectatorii care o admiră, o aplaudă și o iubesc ca pe o veritabilă vedetă a scenei dramatice de la Chișinău.

Pulsul vieții sale artistice s-a făcut simțit și în studiourile televiziunii naționale, unde a fost întotdeauna așteptată și dorită și unde a creat mai multe chipuri, cucerind inimile miilor de spectatori. Ne-o amintim

Dacă e să-mi amintesc primele roluri ale actriței, trebuie să spun, că în memoria mea mai dăinuie acea imagine a îndrăgostitei – uneori sfioasă și încercată de îndoieli, alteori impulsivă și pătimașă, încât aici astăzi nu m-aș obișnui cu Paulina Zavtoni într-un rol negativ, incisivă, pusă pe rele. Altfel zis s-a impus de la primele roluri prin sinceritate și printr-o ținută agreabilă.

Vlad Olărescu, „Literatura și Arta”, 5 martie 1987

pe Franchina din spectacolul "Bărbatul" de Aldo Nicolay, pe Edna din "Fluturii" de același autor, pe Neneaca din cunoscuta comedie a lui Constantin Stamati-Ciurea, pe Ana din "Azilul de noapte" de M. Gorki, pe judecătoreasa Zubrici din "Alarma" de A. Adamovici, pe Gabriela din piesa cu același nume de Alexei Marinat, pe Polina din "O singură noapte" de N.Gorbatov, pe Nancy din "Întemnițatul de pe avenue doi" de Nil Simon și multe, multe alte roluri în spectacolele televizate care i-au sporit popularitatea.

Paulina Zavtoni este mereu prezentă și în nenumărate emisiuni radiofonice literare, pentru copii și tineret.

Inegalabila Paulina Zavtoni, actrița cu talent scânteietor, e și un pedagog generos al celor porniți spre templul Melpomenei. Ea nu a încetat nici pentru o clipă munca la Universitatea de Arte, unde predă vorbirea scenică, una din disciplinele cele mai importante în complicata artă actoricească. Astăzi foarte mulți actori, mai tineri și mai puțin tineri, îi datorează performanțele obținute.

***

Pe scena „Luceafărului”, talentata Paulina Zavtoni a prezentat spectatorului femeii din diferite epoci, le-a „modelat” fidel pe cele din secolele trecute, le-a zugrăvit cu sinceritate pe contemporanele noastre, găsind pentru fiecare registrul intonațional și desenul plastic potrivit, dezvăluind în profunzime ceea ce există mai plenar, mai desăvârșit, în femeia de ieri, de azi, dar și în cea de mâine...

*O familie de actori este una deosebită: pasionată, cu capul în nouri, cu rolul în cap și sub cap, cu visul cât viața, cu viața ca visul...
Spiru și Paulina au fost o astfel de familie; în primul rând, o familie frumoasă și în sensul de armonie exterioară, plăcută ochiului, dar și în sensul unui legământ adânc, de substanță. Au știut să se înțeleagă, să se suporte în sensul frumos și demn al cuvântului și, la nevoie, să se ierte; să nu aducă teatrul acasă, nici casa să n-o ducă la teatru. Toate erau la locul lor, iar deasupra atoatelor - Dragostea.
Ce altă armonie ai vrea?..*

Eliza Botezatu

***

*Artistul n-a auzit de singurătatea sfinților,
Ci doar de vânturile scenei
Și de amiaza singurătății în doi cu Shakespeare...*

.....
*A existat un anume demnitar,
Care a pus o întrebare:
"Ce-și mai doresc și artiștii ăștia?"*

Să fie aplaudați, domnilor!

*Pentru că Dumnezeu a creat lumea,
Femeia a creat viitorul,
Iar artistul l-a recreat pe Dumnezeu.*

.....
Aplaudați, vă rog, artiștii!...

Ianoș Țurcanu

În reverberațiile scenei: Spiru Haret - Paulina Zavtoni

Scenariul și regia: Constantin Mardare

Selecție documente și fotografii: Paulina Zavtoni

Autori: Valentina Stoica, Anatol Ciocanu, Ianoș Țurcanu

Design, machetă: Călin Mardare, Viorel Mardare

Redactor: Lidia Duca

Pictor: Petru Balan

Coproducători:

Uniunea Teatrală din Moldova,
Primăria Municipiului Chișinău
Teatrul Republican "Luceafărul"

Tiparul executat la Centrul Editorial-Poligrafic "Chișinău-Prim"
al Departamentului Relații cu Publicul al
Primăriei municipiului Chișinău,
MD-2012, Chișinău, str. 31 August 1989, nr. 63

